

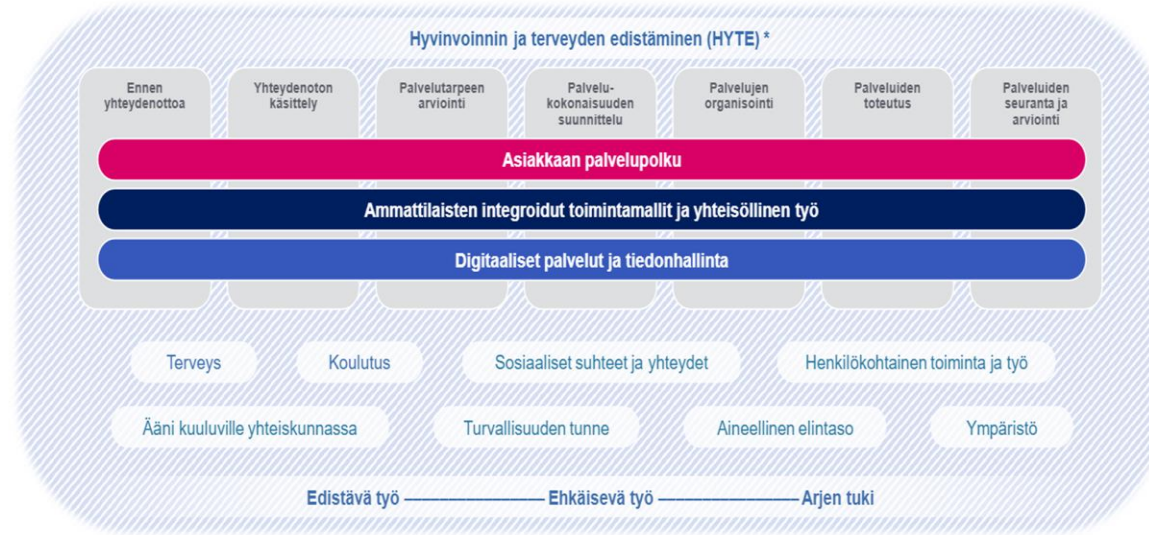
Kainuun hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelma vv. 2023-2025 (Osa II)

Kainuun hyvinvointialueen strategia, perustehtävä ja visio <https://hyvinvointialue.kainuu.fi/asiasanat/visio>

Kainuun hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma: <https://kainuunhyvinvointialue.fi/>



Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen



* Mallissa Stiglitzin komission hyvinvoinnin osa-alueet

Sote-uudistus

Kainuun hyvinvointialueen vv. 2023-2025 terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen tavoitteet:

Huolenpitoa itsestä ja muista

1. Tuemme asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta
2. Sovimme kuntien kanssa yhdyspinoilla tehtävästä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöstä
3. Tehostamme sairauksien ennaltaehkäisyä ja palveluja
4. Kehitämme kuntien kanssa järjestöyhteistyötä ja uudistamme järjestöjen tukemisen sisältöjä

Arjen tuki, edistävä, ehkäisevä työ ja järjestötoimijoiden tukeminen

Toimenpiteet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

Tavoite	Toimenpide	Arvioitu hyöty tai vaikutus (indikaattori-/tutkimustietoon peilaten)	Vastuutaho	Seuranta	Aikataulu, (tarkentuu vuosittain)
1. Tuemme asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta Arjen tuki	1. Tuetaan elintapamuutoksiin: terveyttä edistävä liikunta ja ravitsemus, riittävä uni, suun terveys sekä osallistumaan maksuttomiin seuloihin	-Ravitsemussuositusten mukaiset ruokailutottumukset toteutuvat -Terveyttä edistävä liikkuminen lisääntyy -Tervehampaisten lasten ja nuorten määrä lisääntyy -Karieksen esiintyvyys vähenee -Ikäihmisten vajaaravitsemus tunnistetaan ja tuetaan terveyttä edistävään ravitsemukseen -Maksuttomiin seuloihin osallistumalla terveyshyötyjä	kunnat, hva, järjestöt	-Elintapaneuvonnan toteutuminen, erit. tyypin 2 diabetesriskissä oleville -Lasten ylipainoisuus, tytöt/pojat kehitys/v. -Tervehampaisten 12 v -län mukaiset liikkumisen suositukset (UKK-instituutti) toteutuvat -Ravitsemustilan arviointi (NRP tai MNA) -Papa, mammografia, syöpäseulat tilastot	2023-2025
	2. Tunnistetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin vajeet, osattomuus, syrjäytymiskierre	-Lasten ja nuorten syrjäytymiskehityksen varhainen tunnistaminen -Edistetään yhdenvertaisuutta ja tuetaan mahdollisuutta koulutukseen ja työhön -Ehkäistään koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämistä	kunnat, koulutuslaitokset hva, järjestöt	-Kouluterveyskysely, -Nuorten mielialahäiriöt -NEET-nuorten määrä/kehitys -Huumausaineiden käyttö/kehitys -TEA viisari kunnat -TEA -VIISARI hva pth -Käypä hoitosuositukset	2023-2025

		-Ehkäistään nuorten huumekekeiluja ja käyttöä, panostetaan erit. peruskoulun ja 2. asteen nuoriin			
	3. Tuetaan työikäisten työ- ja toimintakykyä ja työssäjaksamista	-Tuetaan toimintakykyä ja työssäjaksamista eläkeikään saakka huomioiden yksilölliset tarpeet -Kohdennetut työterveyshuollon palvelut tukemaan työssäjaksamista -Tehostetaan työikäisten muistisairauksien varhaista tunnistamista	kunnat, hva, tth, järjestöt	-Tyhy -Työttömien terveystarkastukset -Finger-malli käytössä	2023-2025
	4. Tunnistetaan ikäihmisten osallisuuden tarpeet ja mahdollistetaan osallistava ryhmätoiminta	-Osallistava ryhmätoiminta mahdollistaa ohjausta ja neuvontaa palveluista ja mm. tukee kotona asumista -Mahdollisuus palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvään keskusteluun -Toimintakyky ja osallisuus paranevat -Palveluohjaus tehostuu	kunnat, hva, järjestöt	-Osallistava ryhmätoiminta -Asumistarpeet tunnistettu	2023-2025
	5. Mahdollistetaan etäpalvelujen käyttö ja tuetaan digitaidoissa	-Omasote -palvelujen käyttö lisääntyy, etäpalvelut/vastaanotot ovat aktiivisessa käytössä -Digiosaaminen ja digiosallisuus vahvistuvat	kunnat, hva, järjestöt	-Sähköisten palvelujen osuus palveluista -Digitaalinen Hyte-palvelutarjotin käytössä	2023-2025
	6. Edistetään hyödyntämään kulttuuripalveluja ja luonnon monipuolisuutta	-Alueellinen kulttuurihyvinvoinnin edistämisen Taikusydän verkosto toimii edistäen kunta-hva-järjestö välistä kulttuuriyhteistyötä	kunnat, hva, järjestöt	-Kaiku-kortin käyttäjät/v -Taikusydän verkoston toiminta käynnistynyt -TEA-viisari, kulttuuri	2023-2025

		-Kulttuuri- ja luontoympäristössä psyykkinen kuormitus vähenee, fyysinen terveys kohenee, sosiaalinen kanssakäyminen helpottuu			
2. Sovimme kuntien kanssa yhdyspinnoilla tehtävästä hytetu -työstä Edistävä työ	1. Sovitaan hva-kunta yhteistyörakenteista, vastuista, koordinaatiosta ja tehtävistä	-Hytetu-työn koordinaatio, rakenteet, tehtävät ja vastuut selkiytyvät -Hyte-työhön on nimetty vastuuhenkilöt kunnissa ja hva:lla -Hva:n toimialueille nimetään hyte-tiimi -Hyte-työn vaikuttavuus palveluorganisaatiossa paranee	hva, kunnat, järjestöt	-Yhteistyön koordinoinnista sovittu, rakenne ja tehtävät kuvattu -Vastuuhenkilöt sovittu	2023-2025
	2. Sovitaan ennaltaehkäisevistä palveluketjuista (sote-pela-kunta): -liikunta -ravitsemus - ehkäisevä päihdetyö - mielenterveyden edistäminen - lähisuhdeväkivallan ehkäisy ja arjen turvallisuus	-Ennaltaehkäisevä työ/palvelut vähentävät korjaavien palvelujen tarvetta ja käyttöä -Moniammatillinen työ edistää tiedon kulkua ja vaikuttavuutta	hva, kunnat, järjestöt	-Ennaltaehkäisevät palveluketjut kuvattu/kpl -Ehkäisevien palveluiden osuus/korjaavat palvelut, muutos/v. -Arviointi ja palaute palvelun/palveluketjun sujuvuudesta a) asiakas, b) henkilöstö, c) hallinto -Elintapaohjauksen tarkistuslistan (STM) mittarit	2023-2025

	3. Panostetaan asukas osallisuuden edistämiseen osana osallisuusohjelmia/-suunnitelmia sekä yhteistyöhön vaikuttamistoimielinten kanssa	- Osallisuusohjelmalla/suunnitelmalla luodaan toimintakulttuuri, jossa osallisuus toteutuu päätöksenteossa, palveluissa ja niiden kehittämisessä -Vaikuttamistoimielimet osaltaan edistävät osallisuutta -Tietoisuus osallisuuden- ja vaikuttamisen mahdollisuuksista lisääntyy	hva, kunnat, järjestöt	-Osallisuusohjelmat/suunnitelmat (hva/kunta) -Osallisuusindikaattori (Sokra/THL)	2023-2025
	4. Kehitetään asiakkaiden osallistumismahdollisuuksia palvelujen kehittämiseen, suunniteluun ja arviointiin	-Palvelujen kehittämisessä hyödynnetään kehittäjäasiakkaita ja kokemusasiiantuntijoita sekä asukas- ja asiakasraateja	hva, kunnat, järjestöt	-Asiakaspalautteet -Asukas- ja asiakasraadit -Kehittäjäasiakkaat -Kokemusasiiantuntijat	2023-2025
3. Tehostamme sairauksien ennaltaehkäisyä ja tunnistamme hyvinvoinnin vajeita Ehkäisevä työ	1. Yhteensovitetaan ennaltaehkäiseviä palveluja kuntien/järjestöjen kanssa Huomioidaan STM:n terveydenhuollon tavoitteet vv. 2023-2025	-Aluellinen hytetu-työn koordinaatio, rakenteet, tehtävät ja vastuut selkiytyvät ja yhteistyö tiivistyy -Hyte-työhön on nimetty vastuuhenkilöt kunnissa ja hva:lla -Hva:n toimialueille määritellään hyte-tiimi, jolloin hyte-työn vaikuttavuus paranee	hva, kunnat, järjestöt	-STM:n terveydenhuollon tavoitteiden mittaristo -Ennaltaehkäisevät palveluketjut kuvattu/kpl (myös verkkosivuille) -Ehkäisevien palveluiden osuus/korjaavat palvelut, muutos/v. -Sosiaalityön ennaltaehkäisevä työ ja	2023-2025

				varhainen tuki - mittaristo -Keskeisten kansantautien kehitys alueella -Käypä hoitosuositukset	
	2. Varmistetaan, että palveluissa varhaisesti tunnistetaan syrjäytymisriskissä olevat ja heidän tuen tarpeensa	-Tunnistetaan syrjäytymisriskissä olevat asiakkaat, tuen tarve ja kohdennetaan tarpeenmukaisia palveluja heille -Tunnistetaan paljon palveluja tarvitsevat/käyttävät asiakkaat sekä mm. työkäiset muistisairaat -Yhteisasiakkaille kohdennetaan yksilöllisiä palveluja	hva, kunnat, järjestöt	-PYLL -Nuorten mielialahäiriö -NEET-nuorten määrän kehitys/valtuustokausi -Yhteisasiakkuus ja paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden osuus ja määrä/v. -Työkäiset muistisairaat määrän kehitys -Ikäkausitarkastukset/ mm. ikääntyneet	2023-2025
	3. Varmistetaan, että palvelut ovat tarpeenmukaisia, saavutettavia ja vaikuttavia	-Palveluiden saatavuus/käyttö mahdollistuu niitä tarvitseville oikea-aikaisesti - Vaikuttavuuden arvointia ns. haavoittuvien ryhmien osalta	hva, kunnat, järjestöt	-Asiakasohjauksen ja - neuvonnan toteutuminen -Hoitoon tai palveluun pääsyn odotusaika, muutos/v. -Palvelutarvekertoimet (THL) muutos/v.	2023-2025
	4. Valmistellaan ehkäisevän päihdetyön (ept) suunnitelma yhdessä kuntien kanssa	-Suunnitelma nivoo yhteen ja sitouttaa kuntien ja hva:n ehkäisevän päihdetyön toimijat, mahdollistaa yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet	hva, kunnat, järjestöt	-Ept-suunnitelma tehty -Päihdeiden käytön haitat, ml. rahapelaaminen	2024

		-Vastuu ept:stä jakaantuu toimijoiden kesken		-Audit ja mini-interventio	
	5. Osallistutaan Mielen terveysohjelma Kainuuseen -hankkeeseen (KATE-hanke: Kamk, kunnat, hva)	-Mt-ohjelma selkiyttää Kainuussa tehtävää mielen terveystyötä ja tehtäviä toimijoiden kesken -Vastuu jakaantuu eri toimijoiden, hva, kunta, järjestöt kesken	hva, kunnat, järjestöt	-Kainuun Mielen terveysohjelma -Toimijoiden tehtävät ja roolit mt-työssä	2023-2025
	6. Osallistutaan maakunnallisen liikku misohjelman valmisteluun (Kainuun liikunta/kunnat/hva) ja toimeenpanoon	-Maakunnallinen liikku misohjelmaa sitouttaa toimijat yhteistyöhön ja päämäärään -Asukkaiden terveyttä edistävä liikku minen lisääntyy, terveys ja hyvinvointi hyödyt lisääntyvät	järjestöt, kunnat, hva	-Maakunnallinen liikku misohjelma -Ukk-instituutti: liikku misen suositukset	2023-2025
	7. Tehdään toimia tapaturmien ja lähisu hdeväkivallan ehkäisemiseksi	-Edistää turvallista liikku mista -Kaatumistapaturmat vähenevät, lähisu hde- ja perheväkivalta- tapauksiin puututaan aktiivisesti -Tapaturmat ja enneaikaiset kuolemat ja itsemurhien määrä vähenevät	kunnat, järjestöt, hva	-Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneet ja hoitojaksot -Kaatumistapaturmat, kuolleisuus kaatumisiin ja putoamisiin -Lähisu hdeväkivaltaa kokeneet (fyys./henkinen) kohteeksi joutuneet/v. -Itsemurhien kehitys/v. -Liikenne-onnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden määrä (Tilastokeskus) -Rattijuopumus, % (PolStat)	2023-2025

				- Liikenneonnettomuudet	
	8. Otetaan käyttöön päätösten vaikutusten ennakoarviointi, EVA	-Päätösten vaikutusten enakoarviointi lisää päätösehdusten laadullista arviointia	hva	-Päätös EVA:n köytöstä -EVA:n määrä/v.	2023-2025
4. Kehitämme järjestöyhteistyötä kuntien kanssa ja uudistamme järjestöjen tukemisen sisältöjä Järjestöjen toimintaedellytykset	1. Valmistellaan järjestöyhteistyön kokonaissuunnitelma, joka kytketään osaksi osallisuussuunnitelmaa/-ohjelmaa	-Järjestöt ovat tärkeä osa palvelujen toteuttamista -Järjestöyhteistyön suunnitelmassa hyödynnetään mm. järjestötoimijoiden osaaminen, resurssit ja mahdollisuudet	hva-kunnat, järjestöt	-Järjestöyhteistyön kokonaissuunnitelma	2023-2025
	2. Tiivistetään järjestöyhteistyön koordinoimista ja sovitaan järjestökumppanuuksista	-Vuoropuhelu tiivistyy, tiedon kulku paranee ja järjestökumppanuudet lisääntyvät	hva-kunnat, järjestöt	-Järjestökoordinaatio ja -kumppanuudet -Kumppanuuspöydät, ml. teemakohtaiset (esim. lapset/nuoret) kpl	2024-2025
	3. Uudistetaan yhdistysten tukemisen mallia ml. järjestöavustukset	-Järjestöavustuksia kohdentamalla voidaan osaltaan vahvistaa ennaltaehkäiseviä palveluja ja vähentää korjaavien palvelujen tarvetta	hva-kunnat, järjestöt	-Järjestö- ja kumppanuusavustukset /v -Arvioidaan avustusten vaikutus ennaltaehkäiseviin palveluihin/v -Järjestöyhteistyön vaikutusten ennakoarviointi (EVA)	2024-2025

Vaikuttavuuden seuranta vuosittain ja valtuustokauden aikana

• Hyte –kerroin prosessi-indikaattorit: seuranta vuosittain

- Lastenneuvolan terveystarkastukset
- Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset
- Elintapaneuvonta tyyppin 2 diabetesriskissä oleville
- Koulukuraattoriressurssi
- Koulupsykologiresurssi
- MPR-rokotuskattavuus
- Alkoholinkäytön mini-interventio
- Työttömien terveystarkastukset

• Hyte-kerroin tulosindikaattorit: seuranta vuosittain

- Vammojen ja myrkytysten johdosta aiheutuvat hoitojaksot
- Lonkkamurtumat yli 65-vuotiailla
- NEET nuoret
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavat
- Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat

- -> HYTE -kertoimen perusteella jaetaan yleiskatteellista rahoitusta hyvinvointialueille <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210617>
- -> HYTE –kerroin kunnille <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille/tulosindikaattorit>

- KUVA-mittariston indikaattoritiedot ovat saatavissa sotekuva.fi-verkkopalvelussa valtakunnallisesti, hyvinvointialueittain ja kunnittain. KUVA-indikaattorit Sotkanet-indikaattoripankista. <https://thl.fi/fi/web/sote-palvelujen-johtaminen/arviointi-ja-seuranta/sosiaali-ja-terveydenhuollon-jarjestamisen-arviointi/kuva-mittaristo>
- Sotkanet-indikaattoripankki (www. sotkanet.fi)
- FinSote Kansallinen terveys-, hyvinvointi ja palvelututkimus <https://www.terveytemme.fi/finsote/2020/graph/theme.php?teema=&alue1=16>
- TEA -Terveiden edistämisen aktiivisuus (kunta ja pth) thl.fi
- Vähimmäistietosisällöt VN/STM
- Sähköinen hyvinvointikertomus, Shvk (Kuntaliitto, FCG)
- Osallisuusindikaattori (THL) <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/tutkimus/>

Tutkimuksia, mm:

- Kuntoutussäätiö 2023: Kainuun sosioekonomiset terveys- ja hyvinvointierot ja niiden kaventaminen:
-> Tutkimuksen mukaan haasteellisessa asemassa olevia, tarve kehittää palveluja yli 75 -vuotiaat ikääntyneet naiset ja alle 30 -vuotiaat nuoret opiskelijat ja ei-aktiiviset aikuiset
- STM 2023: Koko väestön terveys on yhteiskunnan menestystekijä: Ratkaisuja terveyserojen vähentämiseksi
- Välikangas_K. Osallistava selvitys ikäihmisten asumistarpeista, tarvittavista asumisen malleista sekä asumisen halutusta sijoittumisesta Kainuussa ja Kajaanissa (Kainuun hva)
- UEF 2022: Poliitikkasuositus https://innokyla.fi/sites/default/files/2022-08/UEF_Kainuu_poliitikkasuositus_saavutettava.pdf